

Fyra faktorer som gör dig till förlorare

Handel med aktier innebär möjligheter till stora vinster – framför allt för den som investerar långsiktigt och med god riskspridning. Läs i det fjärde avsnittet av vår skola om ett antal faktorer som du ska undvika för att slippa bli en förlorare.

”Aktiehandel är en av de aktiviteter som erbjuder störst möjligheter i vår moderna ekonomi. Den utgör ett av få kvarvarande sätt där en individ – på egen hand – kan omvandla en blygsam summa pengar till åtskilliga miljoner.”

Jack Schwager

Många människor som tror att de vill handla med aktier vill egentligen inte. De aktiverar då sitt undermedvetna och ägnar sig åt självsabotage – deras undermedvetna jag försöker på olika sätt motverka framgångsrik aktiehandel. Självsabotage är ett mycket vanligt fenomen (se Aktiespararen nummer 3/2006) – inte bara vad gäller aktiehandel – och är också en barriär som är svår att sätta fingret på. Det är därför mycket viktigt att man tar reda på vad man vill uppnå med sin aktiehandel – och varför? Framför allt är det viktigt att man först och främst fastställer huruvida man vill syssla med aktier överhuvudtaget. En grundlig rannsakan innan man påbörjar en ny resa av detta slag kan bespara en mycket kapital, svett och tårar.

Tillsammans har vi, författarna till denna skola, lång erfarenhet av finansbranschen och dess mångskiftande nyanser. Vi har erfarenheter som börsmäklare, notskrivare, korttidshandlare, orderexekutörer, analytiker, internadministratörer, kapitalförvaltare och riskanaly-

Kursplan

- 1: Grundpelarna
- 2: En fungerande metod
- 3: Riskhantering
- 4: Psykologiska aspekter, del 1
- 5: **Psykologiska aspekter, del 2**
- 6: Handlingsplan

tiker. Vi har handlat med svenska, europeiska, asiatiska, amerikanska och sydamerikanska värdepapper. Vi har handlat med aktier, terminer, optioner, valutor och råvaror.

Bland alla dessa arbetsuppgifter och ur alla dessa infallsvinklar har vi skaffat oss egna erfarenheter angående vinnarna och förlorarna i spelet på marknaden. Vi vet till exempel att den stora majoriteten av människor som sysslar med aktiehandel inte uppnår riskjusterad överavkastning. De insikter vi tillskansat oss pekar entydigt på att förlorarna har ett antal utpräglade drag. De är förlorare på grund av en eller flera av följande fyra faktorer:

1. Avsaknad av en fungerande strategi.
2. Undermålig riskhantering.
3. Bristande disciplin.
4. Behovet av att handla i alla lägen.

1. Avsaknad av en fungerande strategi

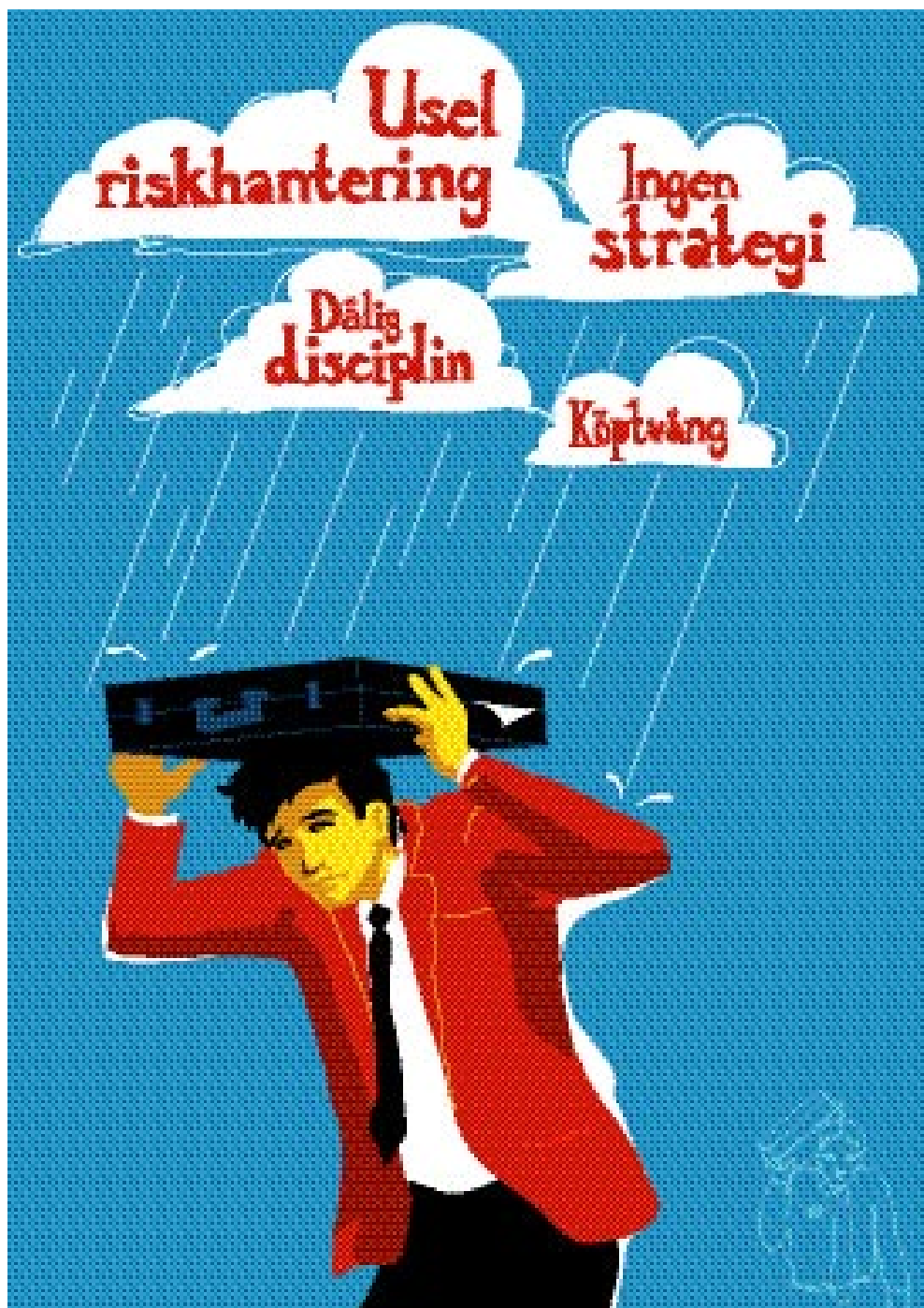
I sin omtalade bok ”A Random walk down Wall Street” framlade Burton Malkiel sin syn på den teori som populärt kallas för ”Random Walk Theory”. I korthet går denna teori ut på att kursrörelser är slumpartade och att historiska kursrörelser inte kan användas för att förutspå framtida kursförändringar. Malkiel menade att slumpen styrde aktiekursernas utveckling och att fun-

damental och teknisk analys därför var oanvändbara.

I dag finns det så många bevis för att Burton Malkiels teori är felaktig att motsatsen i princip kan anses vara bevisad. Marknaden rör sig under en stor del av tiden på ett slumpartat sätt, men det finns tillfällen då det går att fastställa vad som är troligt med förhållandevis hög sannolikhet. Det är sådana tillfällen som erbjuder en potentiell överavkastning för den kompetente marknadsaktören. Det finns en mängd mönster och modeller som erbjuder möjligheter till lönsam aktiehandel, men i princip samtliga av dessa mönster är svåra att identifiera.

Fungerande metoder är en grundförutsättning för att man ska kunna bedriva lönsam aktiehandel. Även om du är världens mest disciplinerade person, och även om du har den bästa riskhantering som världen skådat, krävs det någon form av fungerande metod för att du ska lyckas.

Vilken typ av metod eller modell som används har mindre betydelse. Det finns exceptionellt framgångsrika aktörer som handlar med hjälp av en rad olika angreppssätt, såsom fundamental analys, teknisk analys, kvantitativa sambandsmodeller, statistiska metoder med mera. Vilket angreppssätt du använder har mindre betydelse, så länge du behärskar detta angreppssätt bättre än de flesta andra aktörer. En förut-

sättning är också att angreppssättet är förenligt med den personlighet man har. Alla människor har starka och svaga sidor. Den som anpassar sina modeller och metoder efter sin personlighet har goda förutsättningar att lyckas. Det känns då mer naturligt att fullfölja en handlingsplan även då det känns emotionellt svårt.

Det finns inga genvägar till att utveckla fungerande metoder och modeller. I stället krävs hårt arbete, otaliga undersökningar, eftertanke, kritiskt tänkande, erfarenhet av praktisk aktiehandel och en hel del logiskt tänkande. Att utveckla system, modeller och metoder kräver en enorm målmedvetenhet. Det krävs mod och envishet för att man ska fortsätta arbeta med att undersöka nya mönster efter flera misslyckanden – och i nästa stund återigen misslyckas. Betänk då att det finns en mängd mycket intelligenta människor som ständigt söker efter återkommande mönster i marknaden i syfte att utnyttja dessa mönster till aktiehandel. Räkna med att det tar tid, kraft och en orubblig vilja att lyckas.

2. Undermålig riskhantering

Riskhantering är minst lika viktigt som att man tillämpar ett fungerande system i sin aktiehandel. Vi rekommenderar att man aldrig någonsin riskerar mer än 2 procent av sitt totala kapital på en enskild

Förlorarna på börsen kännetecknas av att de har ett eller flera av ovan nämnda utpräglade drag.

ILLUSTRATION:
TOBIAS FLYGAR

affär. Om man förfogar över 1 miljon kronor bör man således inte tillåta sig att förlora mer än 20 000 kronor på en enskild affär.

Många gånger hamnar risken i skymundan för avkastningen. Hur ofta hör man inte någon utbrista något i stil med: "Fonden X är bättre än fonden Y, för den har mycket högre avkastning." Att avkastning och risk går hand i hand är ett välkänt faktum. Att avkastningen i sig säger förhållandevis lite om en förvaltares prestationer är mindre accepterat. Avkastningen måste alltid vägas i förhållande till den risk man tagit för att uppnå densamma.

En förvaltare som sätter allt tillgängligt kapital i en optionsstrategi som ger en avkastning på 40 procent har inte agerat på ett ansvarsfullt sätt. Avkastningen är förvisso

imponerande, men risken förvaltaren har tagit för att uppnå denna avkastning är orimligt stor – och i längden är detta en ohållbar strategi. Långsiktig framgång bygger på strikt riskhantering. Maximering av avkastningen är förvisso viktigt men kommer först i andra hand.

3. Bristande disciplin

Det finns två orsaker till att disciplin är så viktigt för att man ska kunna lyckas på aktiemarknaden. För det första är disciplin en förutsättning för att man ska kunna tillämpa den riskhantering som är nödvändig. För det andra krävs disciplin för att man ska följa sin handlingsplan – utan att avvika från den när det känns emotionellt svårt. Marknaden har en förmåga att få oss att agera på fel sätt i de flesta situationer. ➔

Generellt sett gäller att det som känns rätt att göra i de flesta fall är fel.

Det krävs personlig mognad för att vara disciplinerad. Det krävs disciplin för att fatta beslut, att agera efter dessa beslut och att i slutändan ta ansvar för dem. Särskilt jobbigt är det att agera disciplinerat när man har en åsikt som skiljer sig från den allmänna ståndpunkten. Vi upplever att de allra bästa affärerna vi gjort – de riktiga fem-ettorna – oftast har skett när vi haft en åsikt som varit rakt motsatt den allmänna uppfattningen. Oftast har dessa affärer också varit emotionellt svårast att genomföra. Det krävs mod för att agera som ensam köpare i bland ett hav av ivriga säljare. Det krävs mod för att göra det – och ett grundmurat förtroende för de modeller och metoder som utgör beslutsunderlaget för köp och sälj.

Människor är i grund och botten flockdjur, och det känns i många fall onaturligt för många att vandra sina egna vägar. En människas förmåga att förlita sig på sin egen tro är dock en grundförutsättning för framgångsrik aktiehandel.

4. Behovet av att handla i alla lägen

”Det finns vanliga dårar som alltid gör fel vad de än håller

Värt att veta

- ✓ De allra flesta uppnår inte riskjusterad överavkastning.
- ✓ Fungerande metoder är en grundförutsättning för framgång.
- ✓ Det som känns rätt att göra är i de flesta fall fel.

på med. Och så finns det dårarna på Wall Street, som tror att de alltid måste handla med aktier. Ingen människa kan i alla lägen ha adekvata skäl för att köpa eller sälja aktier.”

Jesse Livermore

Att känna ett behov av att handla i alla lägen, det som på engelska kallas för ”overtrading”, är egentligen ett uttryck för bristande disciplin. Vi bedömer dock att detta misstag är så pass vanligt och skadligt för portföljutvecklingen att vi valt att lyfta fram det som en enskild punkt. Det finns lägen då det är klokt att handla med aktier. Men det finns också lägen då det är betydligt mer lönsamt att ägna sig åt någon annan aktivitet.

Om marknaden är svår att tyda och inte erbjuder några möjligheter är den bästa strategin att hålla hårt i kapitalet och vänta på gynnsammare omständigheter. Många människor verkar känna ett ständigt sug efter nya affärer, ofta ivrigt påhejade av kurtagelystna mäklare eller sensationsspäckade tidningsrubriker. Våra råd är enkla.

- Handla med eftertanke.
- Handla efter en plan.

Om möjligheterna till framgång är begränsade: Handla inte alls.

”Av de miljontals människor som ägnar sig åt aktiehandel spekulerar endast ett fåtal på heltid. Men jag är övertygad om att det är ett heltidsjobb – kanske rentav mer än ett jobb. Kanske det är en livsuppgift – ett kall, där många känner sig kallade men få är utvalda.”

Jesse Livermore

Vad ligger bakom framgångsrika aktörer – talang eller hårt arbete? Vi tror att det är lite av varje. I princip alla människor kan bli bra på att handla med aktier, förutsatt att de lägger ned en hel del arbete på det. Men bara ett fåtal har den nödvändiga talang som krävs för att bli en superinvestor.

Professionell aktiehandel har många likheter med elitidrott: Många känner sig kallade, men få är utvalda. De flesta människor kan bli någorlunda bra på att spela fotboll, men det krävs en stor portion talang och mycket hårt arbete för spel i landslaget. Många kan uppnå

en djup kunskap inom ett område, men få individer besitter genuin kompetens. Kompetens är ju i slutändan förmågan att omsätta all kunskap i praktiken, på ett föredömligt sätt.

Aktiehandeln utgör en av det fåtal aktiviteter där en enskild individ kan vara sin egen lyckas smed och skapa sig en förmögenhet i princip helt på egen hand. Spelet på marknaden utgör den slutgiltiga kapitalistiska utmaningen. Det är ett spel där svåra beslut stirrar en i vitögat varje dag och där resultatet mäts brutalt uppriktigt – i kronor och ören.

- Det är ett variationsrikt pussel för de vetgiriga.
- Det är en rejäl utmaning för de tävlingsinriktade.
- Det är en enorm möjlighet för de målmedvetna.

TONY UGRINA, AKTIECHEF
C-G GYLLENRAM, KAPITALFÖRVALTNINGSCHEF

De arbetar tillsammans med professionell kapitalförvaltning vid Ability Asset Management, www.aam.se.